

1. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК 332.2

ФОРМУВАННЯ КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ СОЦІАЛЬНО-ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

Андрушків Б.М., д.е.н., професор, Павликівська О.І., к.е.н., доцент,
Шерстюк Р. П., к.е.н., докторант

*Тернопільський національний технічний університет ім. Івана Пулюя
Україна, 46001, м. Тернопіль, вул. Руська, 56*

andrushkiv.bohdan@gmail.com, olga.i.pavl@gmail.com, romsher85@gmail.com

Досліджено сутність та подано авторське розуміння поняття «соціальна відповідальність бізнесу». Виділено та охарактеризовано функції соціально-відповідальної діяльності, а саме: економічну, стимулюючу, комунікативну, обліково-аналітичну та етичну. Проаналізовано існуючий категоріальний апарат соціально-відповідальної діяльності бізнесу. Узагальнено існуючі підходи до визначення сутності соціальної відповідальності. Сформовано соціовідповідальну триаду проблем, до яких віднесено такі складові: економічні, соціальні та екологічні. Наведено форми реалізації соціальної відповідальності залежно від рівнів її побудови: соціальні інвестиції, корпоративне волонтерство, соціальний маркетинг, гранти, благодійні пожертвування, соціально-економічні угоди з органами влади. Діагностовано інструменти регулювання соціально-відповідальної діяльності. Доведено, що найбільш використовуваним інструментом нормативно-правового забезпечення соціально-відповідальної діяльності є угода – правовий документ, спроможний регулювати взаємовідносини органів державного управління й бізнесу та працівників підприємства з метою реалізації трудових та економічних відносин. Детально розкрито структурні елементи угоди, яка може складатись таких розділів: загальні відомості про соціально-відповідальну діяльність; організація соціально-відповідальної діяльності; основні принципи та особливості соціально-відповідальної діяльності підприємства; форми прояву та інструменти соціально-відповідальної діяльності. У кожному розділі, окрім загальної та спеціальної інформації про соціально-відповідальну діяльність, потрібно детально висвітлити права та зобов'язання сторін. Залежно від рівня побудови та напрямів соціальних інвестицій, виділено внутрішню і зовнішню соціальну відповідальність. Реалізація внутрішніх заходів має велике значення для підприємства, оскільки ослаблює вплив негативних факторів на працівників підприємства, дозволяє уникати плинності кадрів, підвищувати продуктивність праці. Відповідно, формами зовнішньої соціальної відповідальності можуть бути інвестиції в регіональні проекти розвитку місцевих громад, благодійна діяльність, гранти, спонсорство й державне приватне партнерство.

Ключові слова: соціально-відповідальна діяльність, форми реалізації соціальної відповідальності бізнесу, функції, форми, інструменти соціальної відповідальності, проблеми соціально-відповідальної діяльності, нормативне забезпечення, стандартизація, соціальні інвестиції.

ФОРМИРОВАНИЕ КАТЕГОРИАЛЬНОГО АППАРАТА СОЦИАЛЬНО-ОТВЕТСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БИЗНЕСА

Андрушків Б.Н., д.э.н., профессор, Павликовская О.И., к.э.н., доцент,
Шерстюк Р.П., к.э.н., докторант

*Тернопольский национальный технический университет им. Ивана Пулюя
46001, Украина, г. Тернополь, ул. Русская, 56*

Исследована сущность и представлено авторское понимание понятия «социальная ответственность бизнеса». Выделены и охарактеризованы функции социально-ответственной деятельности, а именно: экономическая, стимулирующая, коммуникативная, учетно-аналитическая и этическая. Проанализирован существующий категориальный аппарат социально-ответственной деятельности бизнеса. Обобщены существующие подходы к определению сущности социальной ответственности. Сформирована социоответственная триада проблем, к которым отнесены составляющие: экономические, социальные и экологические. Приведены формы реализации социальной ответственности в зависимости от уровня ее построения: социальные инвестиции, корпоративное волонтерство, социальный маркетинг, гранты, благотворительные пожертвования, социально-экономические соглашения с органами власти. Диагностированы инструменты регулирования социально-ответственной деятельности. Доказано, что наиболее используемым инструментом нормативно-правового обеспечения

соціально-відповідальної діяльності являється угода – правовий документ, здатний регулювати взаємовідносини органів державного управління, бізнесу та працівників підприємства з метою реалізації трудових, а також економічних відносин. Детально розкриті структурні елементи угоди, яке може складатися з наступних розділів: загальні відомості про соціально-відповідальну діяльність; організація соціально-відповідальної діяльності; основні принципи та особливості соціально-відповідальної діяльності підприємства; форми прояву та інструменти соціально-відповідальної діяльності. В кожному розділі, крім загальної та спеціальної інформації про соціально-відповідальну діяльність, потрібно детально відобразити права та обов'язки сторін. В залежності від рівня побудови та напрямків соціальних інвестицій, виділена внутрішня та зовнішня соціальна відповідальність. Реалізація внутрішніх заходів має велике значення для підприємства, оскільки зменшує вплив негативних факторів на працівників підприємства, дозволяє уникати текучості кадрів, підвищує продуктивність праці. Відповідно, формами зовнішньої соціальної відповідальності можуть бути інвестиції в регіональні проекти розвитку місцевих громад, благодійна діяльність, гранти, спонсорство та державно-приватне партнерство.

Ключові слова: соціально-відповідальна діяльність, форми реалізації соціальної відповідальності бізнесу, функції, форми, інструменти соціальної відповідальності, проблеми соціально-відповідальної діяльності, нормативне забезпечення, стандартизація, соціальні інвестиції.

FORMATION OF CATEGORIAL APPLIANCE SOCIALLY RESPONSIBLE BUSINESS ACTIVITIES

Andrushkiv B.N., Doctor of Economics, professor,
Pavlykivska O.I., PhD in Economics, associate professor, Sherstiuk R.P., PhD doctoral

*Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University
46001, Ukraine, Ternopil, Ruska str., 56*

The essence of the article and author's understanding of the concept of "social responsibility of business" are presented. The functions of socially responsible activity are distinguished and characterized, namely: economic, stimulating, communicative, accounting, analytical and ethical. The existing categorical apparatus of socially responsible business activity is analyzed. The existing approaches to the definition of the essence of social responsibility are generalized. Formed a social response to the triad of problems, which include the components of such activities: economic, social and environmental. The forms of realization of social responsibility depending on the levels of its construction are presented: social investments, corporate Volunteering, social marketing, grants, charitable donations, social-economic agreements with the authorities. Diagnosed instruments for regulating socially responsible activities. It is proved that the most used instrument of normative legal support of socially responsible activity is an agreement – a legal document that is capable of regulating the relations between public administration bodies and business and employees of the enterprise for the purpose of realization of labor and economic relations. Details of the structural elements of the agreement are disclosed, which may consist of the following sections: general information on socially responsible activities; organization of socially responsible activity; the basic principles and features of socially responsible activity of the enterprise; forms of manifestation and tools of socially responsible activity. In each section, in addition to general and specific information on socially responsible activities, it is necessary to highlight in detail the rights and obligations of the parties. Depending on the level of construction and directions of social investment, internal and external social responsibility are highlighted. Implementation of internal measures is of great importance for the enterprise, since it weakens the influence of negative factors on employees of the enterprise, avoids personnel turnover, increase productivity. Accordingly, forms of external social responsibility may include investments in regional projects for the development of local communities, charitable activities, grants, sponsorship and public private partnership.

Key words: socially responsible activity, forms of realization of social responsibility of business, functions, forms, tools of social responsibility, problems of socially responsible activity, normative support, standardization, social investments.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Світове бізнес-співтовариство дедалі частіше спрямовує свої зусилля в сторону соціалізації, більше того, соціальна економіка в сучасному суспільстві визнається окремим видом діяльності та позиціонується як «четвертий сектор» у суспільстві.

У західних країнах соціальна відповідальність є поширеним явищем у сучасній стратегії компаній, але поки що не стала поширеним явищем в Україні. Це унікальний досвід розбудови вітчизняного бізнесу, який ґрунтується на принципах відповідальності, надійності та врахування інтересів суспільства. Це не спонсорство і не реклама, як може здатися на перший погляд, а взаємодія трьох складових: бізнесу, суспільства та навколишнього середовища.

Виникає цілком логічне запитання: чи може соціальна відповідальність створювати додаткову вартість для бізнесу? Очевидно, що сьогодні сфера підприємництва, а особливо

великий бізнес, відчуває проблему недовіри населення. Наприклад, за даними дослідження Інституту соціології, тільки 19% українців підтримують передання великих держпідприємств у приватну власність, що не дивно, адже люди зрілого віку виховані радянською ідеологією, яка представляла бізнес як джерело нерівності, несправедливості та експлуатації [5].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Принципи інституалізації основних форм соціальної відповідальності наведені в праці О.М. Головінова. Автор зазначає, що форми соціальної відповідальності бізнесу, незважаючи на їх різноманітність, взаємопов'язані, з огляду на процес їхнього розвитку, адаптацію до мінливих економічних, політичних, культурних, етичних та інших соціальних факторів [1, с. 188].

Особливості розвитку соціальної відповідальності як у теоретичній, так й у практичній площині відображені в монографії А.М. Колот [2].

Теоретико-методологічні засади дослідження соціальної відповідальності у трудових відносинах знайшли відображення в монографії О.А. Грішнєвої, Г.Ю. Міщук та О.О. Олійник. Зокрема, автори роблять висновок, що у трудовій сфері науково-практичне обґрунтування й ефективна реалізація концепція формування й розвитку соціальної відповідальності є одним із першочергових завдань, що потребує належного наукового обґрунтування [3, с. 201].

Не залишаються осторонь зазначених процесів і державні органи влади. Зокрема, заслуговує на увагу подане визначення соціальної відповідальності бізнесу Державною регуляторною службою України, у якому зазначено, що соціальна відповідальність бізнесу передбачає відповідальне ставлення будь-якої компанії до свого продукту або послуги, до споживачів, працівників, партнерів, а також гармонійне співіснування взаємодії та постійний діалог із суспільством, участь у вирішенні найгостріших соціальних проблем [4].

Цікавою є точка зору Д. Крепака, який на сторінках періодичного видання Forbes Україна зазначає, що розглядати корпоративну соціальну відповідальність можна як недозволену розкіш або життєво важливу необхідність [5].

Інформативним є викладений аналітичний матеріал В. Воробєя та І. Журовської для слухань парламентського комітету з питань промислової і регуляторної політики та підприємництва на тему «Соціальна відповідальність бізнесу. Українські реалії та перспективи». У праці акцентується увага на тому, що в Україні більшість компаній (як великих, так і середніх) не мають визначеної стратегії соціальної відповідальності бізнесу, перебувають на етапі дотримання законодавства та точкових доброчинних проєктів. Лідери українського бізнесу, зокрема приватної форми власності, здійснюють активну доброчинну діяльність (стратегічне благодійництво) та використовують інструментарій зв'язків з громадськістю (PR). Майже всі великі компанії здійснюють проєкти підвищення ефективності бізнес-процесів із певними соціальними або екологічними перевагами, однак більшість не робить прив'язки таких бізнес-проєктів до власної соціальної відповідальності [6].

Здійснений у роботі аналіз досліджень з означеної тематики дозволяє стверджувати, що в сучасній економічній літературі наводиться значна кількість визначень поняття «соціальна відповідальність бізнесу», з використанням синонімів: «корпоративна соціальна відповідальність», «соціальні програми», «соціальні інвестиції», «соціальне партнерство», «корпоративне громадянство» та інші. Ми переконані, що найбільш близьким за своїм змістом є лише поняття «соціальна відповідальність бізнесу», а інші приклади є його складовими.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Аналіз існуючого категоріального апарату соціально-відповідальної діяльності суб'єктів підприємництва та форм її реалізації залежно від рівнів побудови.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі дослідження вдалося з'ясувати, що суть соціальної відповідальності полягає в намаганні бізнесу впливати на суспільство через виділення господарських засобів для соціально-орієнтованої діяльності. На цій діяльності можуть зосереджуватися не лише великі корпорації, а й підприємства з невеликим капіталом та незначною кількістю акціонерів. Це сприятиме якіснішому відтворенню бізнес-процесів як у середині підприємства, так і за його межами у взаємовідносинах з бізнес-партнерами, контрагентами та державою.

Узагальнення існуючих підходів до визначення сутності соціальної відповідальності дозволяє стверджувати, що соціальна відповідальність бізнесу – це добровільна діяльність підприємства, пов'язана з вирішенням соціовідповідальної тріади проблем як безпосередньо самого підприємства так і соціуму загалом. Свою чергою під соціовідповідальною тріадою проблем слід розуміти складові такої діяльності: економічні, соціальні та екологічні.

Використовуючи інформацію, згруповану в табл. 1, здійснимо спробу систематизації суті, форм, інструментів та функцій соціальної відповідальності бізнесу.

Таблиця 1 – Основний категоріальний апарат соціально-відповідальної діяльності бізнесу

Категорії	Зміст	Принципи функціонування
Функції	Економічна	вплив через діяльність бізнесу на суспільне відтворення і соціально-економічні процеси на території присутності компанії
	Стимулююча	спонукання бізнесу до соціальної активності, зацікавленості в якісних результатах діяльності
	комунікативна	встановлення ефективних комунікаційних потоків, що забезпечують взаєморозуміння і взаємодію бізнесу, суспільства і держави
	обліково-аналітична	збір, обробка та оцінка інформації, яка використовується для реалізації соціальних програм на мікро- і макрорівнях
	Етична	полягає у формуванні у всіх учасників бізнес-середовища розуміння етичних норм поведінки
Форми	соціальні інвестиції	вид інвестицій, спрямованих на вирішення актуальних для країни проблем у сфері зайнятості, боротьби з бідністю, освіти, житла, безпеки, охорони здоров'я та середовища проживання
	корпоративне волонтерство	співробітників компанії в роботі на благо місцевих громад на добровільній основі
	соціальний маркетинг	спрямовування певного відсотка від реалізації товарів на здійснення соціальних програм
	Гранти	виділяються компанією на реалізацію соціальних програм у галузі науки та освіти, і, як правило, пов'язані з діяльністю компанії і стратегічними цілями бізнесу
	благодійні пожертвування	адресної допомоги, що виділяється компанією для проведення соціальних програм, як в грошовій, так і в натуральній формі
	соціально-економічні угоди з органами влади	дозволяють у співпраці з адміністраціями муніципальних утворень, місцевими громадами та некомерційними організаціями реалізовувати комплекс соціальних і благодійних проектів
Інструменти	нормативно-правове забезпечення	містить велику кількість рамкових умов для розвитку взаємовідносин органів державного управління і бізнесу. Це кодекси, закони, накази уряду, спеціальні розпорядження, угоди.
	корпоративне забезпечення	полягає в прийнятті кодексів, декларацій, що відображають норми ведення професійної, соціальної та етичної діяльності.
	інформаційно-методичне забезпечення	передбачає наявність міжнародних і національних стандартів систем менеджменту, соціальної відповідальності, стандартів звітності.

Отже, залежно від взаємовідносин учасників у процесі соціально-відповідальної діяльності, її цілей та етапів розвитку можливе виконання нею таких функцій: економічної,

стимулюючої, комунікативної, обліково-аналітичної та етичної. Кожна із функцій у процесі реалізації враховує інтереси всіх учасників соціально-відповідальної діяльності.

Серед основних форм реалізації соціально-відповідальної діяльності можна виділити соціальні інвестиції, корпоративне волонтерство, соціальний маркетинг, гранти, благодійні пожертвування, соціально-економічні угоди з органами влади. У сучасних умовах господарювання підприємства намагаються застосовувати комплексну систему управління формами соціально-відповідальної діяльності, формуючи так званий «пакет», що сприяє їх ефективнішому залученню та використанню за тих чи інших обставин.

Своєю чергою інструменти регулювання соціально-відповідальної діяльності вимагають відповідного забезпечення, що складається з таких елементів: нормативно-правове, корпоративне, інформаційно-методичне.

У процесі дослідження ми дійшли до переконання, що найбільш використовуваним інструментом нормативно-правового забезпечення соціально-відповідальної діяльності може стати угода. Ця форма правового документа, що може регулювати взаємовідносини органів державного управління й бізнесу та працівників підприємства з метою реалізації трудових та економічних відносин. Тобто її основна функція – регламентування здійснення соціально-економічної політики підприємства, яка б забезпечувала:

- право громадян на гідну працю;
- підвищення якості життя працівників та їхніх сімей;
- підвищення конкурентоспроможності та збільшення доходів підприємств;
- зростання продуктивності праці;
- безпеку робочих місць;
- розширення можливостей професійного і кар'єрного росту працівників;
- стабільну зайнятість та гнучкість ринку праці;
- скорочення масштабів бідності на основі стійкого розвитку економіки;
- розвиток взаємовідносин на основі принципів соціального партнерства.

На нашу думку, сам факт підписання угоди про соціально-економічну політику підприємства демонстрував би готовність до прийняття основних принципів соціальної відповідальності, які саме базуються на відкритості ведення бізнесу, врахуванні довгострокових стратегічних інтересів економічного розвитку. Такі угоди можуть бути загальнодержавними, регіональними, місцевими, галузевими, професійними тощо. Контроль за виконання такої угоди може здійснювати комісія з регулювання соціально-трудових відносин. Структурно угода може складатися із таких розділів:

- 1) загальні відомості про соціально-відповідальну діяльність;
- 2) організація соціально-відповідальної діяльності;
- 3) основні принципи та особливості соціально-відповідальної діяльності підприємства;
- 4) форми прояву та інструменти соціально-відповідальної діяльності.

У кожному розділі окрім загальної та спеціальної інформації про соціально-відповідальну діяльність потрібно детально висвітлити права та зобов'язання сторін.

Наступним елементом нормативно-правового забезпечення соціально-відповідальної діяльності є так зване корпоративне забезпечення, що полягає в прийнятті кодексів та декларацій, які відображають норми ведення професійної, соціальної та етичної діяльності.

Інформаційно-методичне забезпечення передбачає наявність міжнародних і національних стандартів систем менеджменту, соціальної відповідальності, стандартів звітності. До них відносяться: ISO 26000 «Керівництво з соціальної відповідальності», Керівні принципи ОЕСР для багатонаціональних корпорацій, стандарт для оцінки соціальних аспектів систем управління SA 8000, ISO 9000 «Системи менеджменту якості», ISO 14001 «Системи екологічного менеджменту». Опис та настанови щодо застосовування ISO 50001 «Енергетичний менеджмент», Глобальна ініціатива щодо подання звітності в галузі сталого розвитку GRI і процесний стандарт розробки звітів AA1000S та ін.

Процес взаємодії учасників соціально-відповідальної діяльності можна поділити на зовнішній та внутрішній.

1. Вплив зовнішнього середовища на взаємодію учасників соціально-відповідальної діяльності (підприємство, зацікавлені особи та суспільство). Прослідковується взаємний вплив економічного розвитку суспільства на підприємство та вплив діяльності окремого підприємства на суспільство. Враховуючи вимоги стандарту соціальної відповідальності ISO 26000, необхідним є аналіз таких проблем: організаційне управління; права людини; трудові практики; навколишнє середовище; проблеми, пов'язані зі споживачами; участь у житті суспільства та його розвиток. Окрім цього, існує вплив осіб, які цікавляться окремими рішеннями або діяльністю підприємства взагалі. Взаємодія із зацікавленими сторонами може проявлятися в різних формах: конференції, слухання, семінари, консультації, переговори, індивідуальні зустрічі.
2. Вплив внутрішнього середовища (всередині підприємства). За цих обставин соціально-відповідальний бізнес здійснює розробку та прийняття управлінських документів. Зокрема, регулювання відносин з працівниками підприємства через колективний договір, з акціонерами – через кодекс корпоративної поведінки.

Отже, залежно від рівня побудови та напрямів соціальних інвестицій, можна виділити внутрішню і зовнішню соціальну відповідальність. Внутрішня соціальна відповідальність реалізується у внутрішньому середовищі підприємства. Реалізація таких заходів має велике значення для підприємства, оскільки ослаблює вплив негативних факторів на працівників підприємства, дозволяє уникати плинності кадрів, підвищувати продуктивність праці.

Відповідно, зовнішня соціальна відповідальність реалізується у зовнішньому середовищі підприємства. Її формами можуть бути інвестиції в регіональні проекти розвитку місцевих громад, благодійна діяльність, гранти, спонсорство й державне приватне партнерство.

Зміст внутрішньої та зовнішньої соціальної відповідальності можна представити через об'єкти та форми реалізації, що відображено на рис. 1.

Виходячи з викладеного, соціальна відповідальність бізнесу постає в розрізі трьох складових:

- 1) реалізація набору послуг, включених у соціальний пакет (соціальний захист працівників, навчання, різні форми оздоровлення і т.д.), і побудова внутрішньо-корпоративних відносин;
- 2) діяльність у місцях дислокації (підтримання соціальної та інженерної інфраструктури містоутворюючими підприємствами);
- 3) благодійна діяльність компанії, спрямована на певні категорії населення або об'єкти (безпосередньо не пов'язана з діяльністю підприємства: збереження культурної та історичної спадщини, адресна допомога, підтримка певних категорій населення і т.д.).

Ці складові соціальної відповідальності згодом будуть залучені до інтеграційного процесу через інструмент реалізації стратегії – систему збалансованих показників.

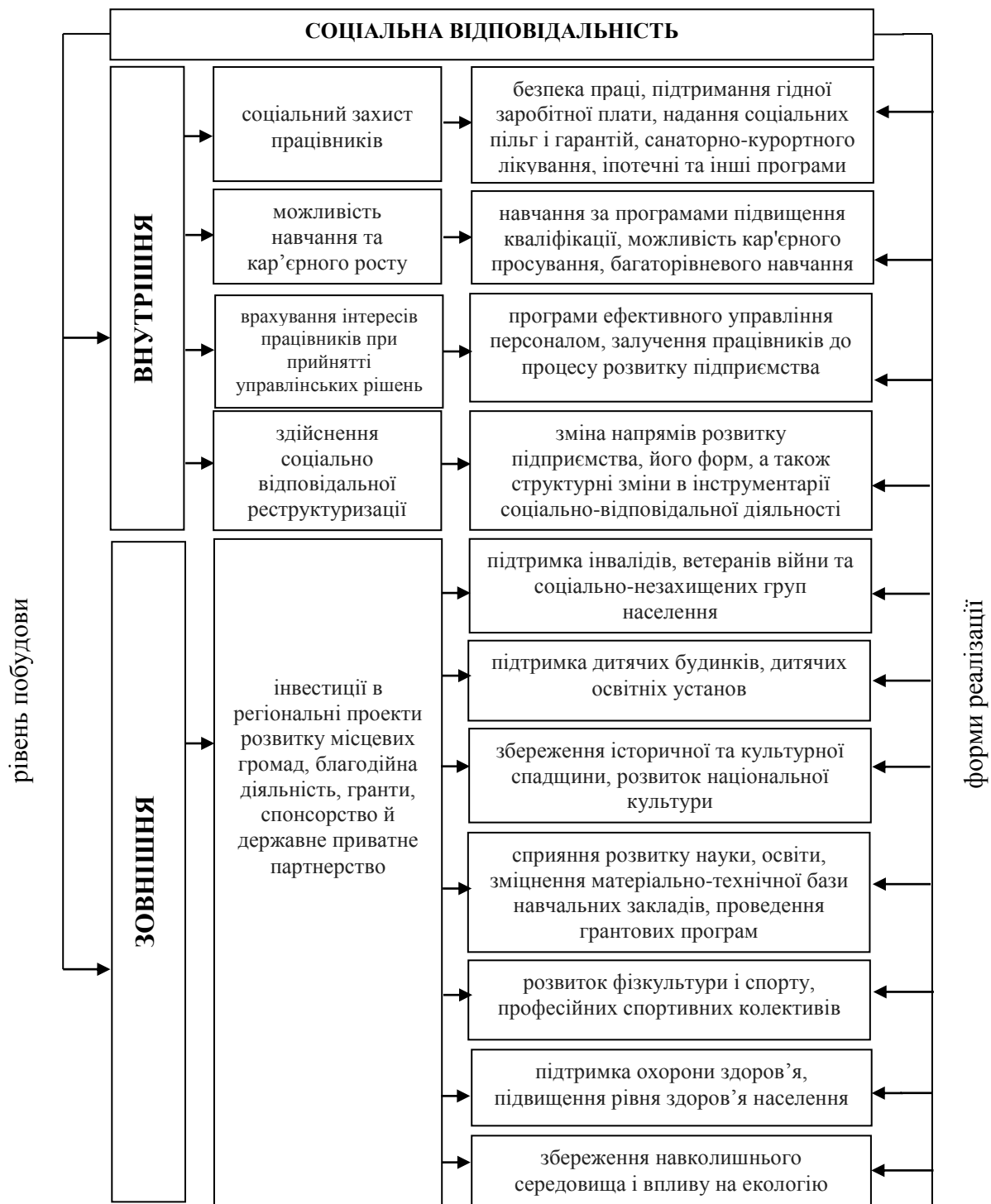

Рис. 1. Форми реалізації соціальної відповідальності залежно від рівнів її побудови

ВИСНОВКИ

Отже, дослідивши поняття соціальної відповідальності бізнесу, можна зробити висновки:

1. Соціальна відповідальність бізнесу – поняття складне і багатогранне.
2. Його суть зводиться до здійснення добровільно-усвідомленої діяльності організації для вирішення економічних, соціальних та екологічних проблем з користю для зацікавлених осіб.
3. При побудові системи соціальної відповідальності слід розглядати два можливі рівні взаємодій: між організацією, зацікавленими особами й суспільством та всередині організації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головінов О. М. Соціальна відповідальність бізнесу: українські реалії та проблеми. *Економічний вісник Донбасу*. Маріуполь, 2014. № 2 (36). С. 187–192.
2. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку : монографія / А. М. Колот та ін. ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. Київ : КНЕУ, 2012. 501 с.
3. Грішнова О.А., Міщук Г.Ю., Олійник О.О. Соціальна відповідальність у трудових відносинах : монографія. Рівне : НУВГП, 2014. 216 с.
4. Поняття соціальної корпоративної відповідальності. Державна регуляторна служба України. URL : <http://www.dkrp.gov.ua/info/642> (дата звернення 13.10.2017).
5. Крепак Д. Працювати на суспільство: що таке корпоративна соціальна відповідальність бізнесу. *Forbes Україна*. 23.03.2016 р. URL : <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1413277-pracyuvati-na-suspilstvo-shcho-take-korporativna-socialna-vidpovidalnist-biznesu>. (дата звернення 13.10.2017).
6. Воробей В., Журовська І. Інформаційно-аналітичний матеріал слухань парламентського комітету з питань промислової і регуляторної політики та підприємництва на тему «Соціальна відповідальність бізнесу. Українські реалії та перспективи». URL : http://svb.ua/sites/default/files/Analitichniy_Material_do_Sluhan_FINAL.pdf (дата звернення 13.10.2017).

REFERENCES

1. Golovinov, O. M. (2014), "Sotsialna vidpovidalnist biznesu: ukrainski realii ta problemy" [Social responsibility of business: Ukrainian realities and problems]. *Economic Bulletin Donbass*. Mariupol, Vol. 2 no. 36. pp. 187–192.
2. Kolot, A. M. (2012), "Sotsialna vidpovidalnist: teoriia i praktyka rozvytku" : monohrafiia [Social responsibility: theory and practice of development: monograph]. Sciences Park, Institute of Social Work. relationships. KNEU, Kiev, Ukraine.
3. Grishnov, O. A, Mischuk, G. Yu and Oliynyk, O. O. (2014), "Sotsialna vidpovidalnist u trudovykh vidnosynakh" : monohrafiia. [Social responsibility in labor relations: monograph]. NUVGP, Rivne, Ukraine.
4. Poniattia sotsialnoi korporativnoi vidpovidalnosti [Concept of social corporate responsibility]. *State Regulatory Service of Ukraine*, available at: <http://www.dkrp.gov.ua/info/642> (access October 13, 2017).
5. Kerpak, D. (2016), "Pratsiuvaty na suspilstvo: shcho take korporativna sotsialna vidpovidalnist biznesu" [Work on the society: what is the corporate social responsibility of business]. *ForbesUkraine*. Mar. 23, available at: <http://forbes.net.ua/en/opinions/1413277-pracyuvati-na-suspilstvo-shcho-take-korporativna-socialna-vidpovidalnist-biznesu> (access October 13, 2017).
6. Vorobey, V. and Zhurovskaya, I. (2014), "Informatsiino-analitychnyi material slukhan parlamentskoho komitetu z pytan promyslovoi i rehuliatornoj polityky ta pidpriemnytstva na temu "Sotsialna vidpovidalnist biznesu. Ukrainski realii ta perspektyvy" [Information and analytical material of hearings of the parliamentary committee on questions of industrial and regulatory policy and entrepreneurship on "Social responsibility of business. Ukrainian realities and prospects"], available at: http://svb.ua/sites/default/files/Analitichniy_Material_do_Sluhan_FINAL.pdf (access October 13, 2017).

УДК 631.145

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПАТ «МОТОР СІЧ»

Андросова О.Ф., к.е.н., доцент, Шестопалова О.В., старший викладач

Запорізький національний технічний університет
Україна, 69000, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 64

AndrosovaEF@gmail.com, elenshk@gmail.com

У сучасних умовах господарювання кожне підприємство робить акцент на вирішенні питань стабільності функціонування та максимізації прибутку. Для того, щоб досягти поставлених цілей, потрібна правильно підібрана, чітка та ефективна політика управління активами підприємства, у яких значну роль відіграють оборотні кошти. Актуальність досліджуваної проблеми управління оборотними коштами зумовлена також тим,

ЛІТЕРАТУРА

1. Головінов О. М. Соціальна відповідальність бізнесу: українські реалії та проблеми. *Економічний вісник Донбасу*. Маріуполь, 2014. № 2 (36). С. 187–192.
2. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку : монографія / А. М. Колот та ін. ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. Київ : КНЕУ, 2012. 501 с.
3. Грішнова О.А., Міщук Г.Ю., Олійник О.О. Соціальна відповідальність у трудових відносинах : монографія. Рівне : НУВГП, 2014. 216 с.
4. Поняття соціальної корпоративної відповідальності. Державна регуляторна служба України. URL : <http://www.dkrp.gov.ua/info/642> (дата звернення 13.10.2017).
5. Крепак Д. Працювати на суспільство: що таке корпоративна соціальна відповідальність бізнесу. *Forbes Україна*. 23.03.2016 р. URL : <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1413277-pracyuvati-na-suspilstvo-shcho-take-korporativna-socialna-vidpovidalnist-biznesu>. (дата звернення 13.10.2017).
6. Воробей В., Журовська І. Інформаційно-аналітичний матеріал слухань парламентського комітету з питань промислової і регуляторної політики та підприємництва на тему «Соціальна відповідальність бізнесу. Українські реалії та перспективи». URL : http://svb.ua/sites/default/files/Analitichniy_Material_do_Sluhan_FINAL.pdf (дата звернення 13.10.2017).

REFERENCES

1. Golovinov, O. M. (2014), "Sotsialna vidpovidalnist biznesu: ukrainski realii ta problemy" [Social responsibility of business: Ukrainian realities and problems]. *Economic Bulletin Donbass*. Mariupol, Vol. 2 no. 36. pp. 187–192.
2. Kolot, A. M. (2012), "Sotsialna vidpovidalnist: teoriia i praktyka rozvytku" : monohrafiia [Social responsibility: theory and practice of development: monograph]. Sciences Park, Institute of Social Work. relationships. KNEU, Kiev, Ukraine.
3. Grishnov, O. A, Mischuk, G. Yu and Oliynyk, O. O. (2014), "Sotsialna vidpovidalnist u trudovykh vidnosynakh" : monohrafiia. [Social responsibility in labor relations: monograph]. NUVGP, Rivne, Ukraine.
4. Poniattia sotsialnoi korporativnoi vidpovidalnosti [Concept of social corporate responsibility]. *State Regulatory Service of Ukraine*, available at: <http://www.dkrp.gov.ua/info/642> (access October 13, 2017).
5. Kerpak, D. (2016), "Pratsiuvaty na suspilstvo: shcho take korporativna sotsialna vidpovidalnist biznesu" [Work on the society: what is the corporate social responsibility of business]. *ForbesUkraine*. Mar. 23, available at: <http://forbes.net.ua/en/opinions/1413277-pracyuvati-na-suspilstvo-shcho-take-korporativna-socialna-vidpovidalnist-biznesu> (access October 13, 2017).
6. Vorobey, V. and Zhurovskaya, I. (2014), "Informatsiino-analitychnyi material slukhan parlamentskoho komitetu z pytan promyslovoi i rehuliatornoj polityky ta pidpriemnytstva na temu "Sotsialna vidpovidalnist biznesu. Ukrainski realii ta perspektyvy" [Information and analytical material of hearings of the parliamentary committee on questions of industrial and regulatory policy and entrepreneurship on "Social responsibility of business. Ukrainian realities and prospects"], available at: http://svb.ua/sites/default/files/Analitichniy_Material_do_Sluhan_FINAL.pdf (access October 13, 2017).

УДК 631.145

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПАТ «МОТОР СІЧ»

Андросова О.Ф., к.е.н., доцент, Шестопалова О.В., старший викладач

Запорізький національний технічний університет
Україна, 69000, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 64

AndrosovaEF@gmail.com, elenshk@gmail.com

У сучасних умовах господарювання кожне підприємство робить акцент на вирішенні питань стабільності функціонування та максимізації прибутку. Для того, щоб досягти поставлених цілей, потрібна правильно підібрана, чітка та ефективна політика управління активами підприємства, у яких значну роль відіграють оборотні кошти. Актуальність досліджуваної проблеми управління оборотними коштами зумовлена також тим,